

Mini-anker **De heppiepet**

ACTIVITEITENBOEK

Didactische bundel om
in de klas te werken rond het thema kanker

door Dirk Nielandt en Anke Tacken
illustraties: Katrien Van Schuylenbergh
advies: Astrid Geudens

Voor de 2de en 3de kleuterklas

Beste leerkracht,

Fijn dat u met het mini-anker van De Pet op tegen Kanker aan de slag gaat. Ik hoop dat we daarmee een antwoord bieden op de vraag naar educatief materiaal om kanker bij jonge kinderen bespreekbaar te maken.

In Vlaanderen krijgen jaarlijks zo'n 40 000 mensen te horen dat ze kanker hebben. Dat zijn er bijna 111 per dag of bijna 5 per uur, 7 dagen op 7, 24 uur op 24. In elke klas is er dus wel een leerling die kanker van dichtbij meemaakt.

Hoe gaat u daar als leerkracht mee om? Hoe reageert u op de vragen waar de kinderen mee zitten? Hoe kunt u hen helpen? En vooral: hoe vertaalt u dat naar interessante leerstof die past binnen de ontwikkelingsdoelen en ook boeiend is voor kinderen die niet rechtstreeks getroffen zijn?

Samen met Uitgeverij Zwijsen hebben we educatief materiaal, een mini-anker, uitgewerkt om op die vragen een antwoord te bieden. Dit jaar richten we ons tot de tweede en derde kleuterklas, per school wordt voorzien in twee gratis educatieve pakketten met een verhaal en woordkaarten. Via www.depetoptegenkanker.be kan het daaraan gekoppelde digitale lessenspakket gedownload worden. Dit pakket omvat een activiteitenbundel, een kopieerbundel, een geanimeerde versie van het prentenboek, een liedje en muziekfragmenten passend bij de muziekactiviteit.*

Het mini-anker maakt deel uit van De Pet op tegen Kanker, een actie van Ketnet en Kom op tegen Kanker. De actie heeft ook een fondsenwervend luik: bij Colruyt, Bio-Planet, DreamLand, OKay Spar, JBC en Standaard Boekhandel worden tijdens de actieperiode vanaf 23 april 2019 Petpakketten te koop aangeboden. Het pakket kost 8 euro en bevat een pet en een set coole textielbadges. Ik hoop dat ik ook op uw steun kan rekenen om dat pakket te promoten en samen met uw kleuters petten te pimpen. Met de opbrengst financieren we immers het vakantiekamp voor kinderen met kanker dat Kom op tegen Kanker jaarlijks organiseert. We sluiten af met een heuse Petnetdag op 24 mei. Alle informatie over de campagne en het vakantiekamp vindt u op de website.

Ik dank u alvast voor uw steun en interesse!

Warme groet,

Frank Deboosere Campagneleider Kom op tegen Kanker

*Op www.depetoptegenkanker.be vindt u ook het prentenboek 'Kom op voor meester Rob!' voor de eerste graad en de verhalen 'De Pet op tegen Kanker!' voor de tweede graad en 'Iedereen tegen Kanker' voor de derde graad van de lagere school. Telkens met bijbehorend lessenspakket.

Er is nog een kleine voorraad gedrukte verhalen. Bestellen kan zolang de voorraad strekt via www.depetoptegenkanker.be/lessenspakket. De educatieve pakketten voor de lagere school werden gemaakt in samenwerking met Uitgeverij Averbode, voor de kleuterschool met Uitgeverij Zwijsen en voldoen aan de ontwikkelingsdoeleinden. Ze kunnen het hele jaar door vrij gebruikt worden, ook los van de actieperiode.

Kom op tegen Kanker

Kom op tegen Kanker wil als niet-gouvernementele organisatie de voortrekker en het aanspreekpunt zijn in de strijd tegen kanker in de Vlaamse Gemeenschap. Die strijd voert Kom op tegen Kanker niet alleen, maar samen met velen. Samen komen we op voor minder kanker, meer genezing en een betere levenskwaliteit voor mensen met kanker, mensen die kanker hebben gehad en hun naaste omgeving. Ons ultieme doel: een wereld zonder kanker.

Informatie vooraf

Werken met het mini-anker 'De heppiepet'

Werk je al met ankers van Dag Loeloe! of Dag Pompom!? Dan zal het werken met dit mini-anker voor jou heel herkenbaar zijn. Is Dag Loeloe! of Dag Pompom! nieuw voor je? Dan kun je met dit mini-anker alvast proeven van de leuke materialen.

Dit mini-anker geeft je de kans om kanker bespreekbaar te maken in de klas. Misschien heb je een directe aanleiding om met dit pakket aan de slag te gaan, bijvoorbeeld wanneer er een kind uit je klas met kanker geconfronteerd wordt. Misschien kies je samen met de kinderen zelf voor het thema of zijn de kinderen er door geprikkeld naar aanleiding van de campagne De Pet op tegen Kanker van Kom op tegen kanker en Ketnet. Voor je aan de activiteiten begint, raden we je aan om eerst na te gaan of er kinderen in je klas op dit moment te maken hebben met kanker in hun omgeving. Breng de ouders van alle kinderen op de hoogte dat je rond kanker gaat werken. De ouderbrief die je kunt downloaden is hiervoor een handige tool.

Materiaal

Bij dit mini-anker horen de volgende materialen:

- **Prentenboek** 'De heppiepet', met het ankerverhaal, een preteachingplaat en de informatieve plaat 'Kanker ... wat doet dat met je?'
- **Activiteitenbundel**
- **Woordkaarten (10)**
- **Liedje** 'De heppiepet'
- **Animatiefilmpje** 'De heppiepet': dit is de geanimeerde versie van het ankerverhaal 'De heppiepet'.
- **Ouderbrief** met informatie en concrete tips voor de ouders. In deze brief wordt de inhoud van het mini-anker uitgelegd. Je kunt deze brief zelf aanpassen.

Opbouw mini-anker

De activiteiten stimuleren de kinderen om na te denken over de vraag: 'Hoe zorg je ervoor dat iemand die zich niet zo fijn voelt, weer blije gedachten krijgt'. Tijdens de activiteit 'Een pet om vrolijk van te worden' vertellen de kinderen over situaties waarin zij zich wel eens verdrietig voelen. Kan het opzetten van een hoofddeksel hen weer blije gedachten geven en zo een beetje opvrolijken als ze verdrietig zijn? Via een foto maken de kinderen kennis met Pompom. Die draagt ook een pet, een hele bijzondere pet nog wel ... een 'heppiepet'. Met die pet is het Pompom gelukt iemand op te vrolijken die zich niet fijn voelt. In het prentenboek 'De heppiepet' ontdekken de kinderen wie dat is. Het gaat om de mama van zijn buurjongen Tim. Ze is ziek en heeft kanker maar kan nog steeds gekke bekken trekken met de heppiepet. De bezoeken van Pompom en Loeloe vrolijken haar op. Ook de kinderen onderzoeken actief mee hoe je iemand kan opvrolijken. Verder in de kennismaking zingen de kinderen het liedje 'De heppiepet' en vertellen ze elkaar hoe ze zich voelen bij het horen van dit lied en andere muziekfragmenten. Ook muziek kan je opvrolijken!

Na deze verkennende activiteiten wordt het ankerverhaal een tweede keer voorgelezen. Aan de hand van de platen en emotiekaarten, ga je met de kinderen dieper in op de inhoud van het verhaal. Zo krijgen de kinderen meer en meer ruimte om hun vragen of eventuele ervaringen rond ziek zijn en kanker te delen. Samen kom je tot het idee om, net als Pompom, een heppiepet te maken om iemand op te vrolijken. Dat gebeurt in het atelier. Maar eerst een plan maken om zo'n pet te ontwerpen en knutselen! Met de kinderen stuur je een e-mail naar Tim. Hoe vindt hij het dat jullie ook zo'n petten maken? En hoe gaat het met zijn mama?

In een volgende activiteit stuurt Tim een e-mail terug met foto's van zijn mama in het ziekenhuis. Aan de hand van de foto's en het verhaal komen de kinderen nog meer manieren te weten hoe je iemand beter kan maken. Ze gaan actief met woordenschat rond het thema aan de slag. En ondertussen wordt er hard gewerkt aan de zelfgemaakte heppiepet. Die is misschien nog meer bijzonder dan die van Pompom. Op het einde van het mini-anker nemen de kinderen hun heppiepet mee naar huis. Wordt de persoon waarvoor ze de heppiepet hebben gemaakt er net zo blij van als de mama van Tim? Er volgt vast een mooi compliment. De kinderen mogen trots zijn! Dat is Tim en zijn mama ook.

Ankerverhaal geanimeerde versie

Preteachingplaat

Informatieve plaat 'Kanker ... wat doet dat met je?'

In het ziekenhuis heb ik nog mensen met kanker ontmoet. Kijk maar even!

Ik ben Keesje. Ik heb longkanker. Elke dag moet ik even naar het ziekenhuis. Ik word behandeld. De dokter kijkt naar me. Streeptjes op mijn borst. Zo weet de dokter precies waar de stenen moeten komen. Mijn vrouw, Inma, zorgt zo goed voor me. Dat geeft me een warm gevoel!

Ik ben Keesje. Ik heb borstkanker. Ik ben geprovoerd. De dokter hebben het gezegd, ook wel de tumor genoemd, uit mijn borst gehaald. Nu krijg ik chemotherapie. Dat is een speciaal soort medicijn dat in een spuit, een pil of een zakje zit. Ik krijg chemo in een spijl. De dokter noemen dit een infuus. Van de chemotherapie valt mijn haar uit. Gelukkig groeit het weer terug. Voel ik misselijk. Maar ook dat gaat over. Een beetje make-up geeft me een beter gevoel.

Ik ben Lucille. Ik heb leukemie. Ik ben koud. Mijn hoofd voelt ook vaak koud. Maar kijk eens wat een prachtige gezicht ik van onze kneg. Zo lief van haar! Mijn enige heeft een mooie sieraad voor me gemaakt. Ik hou van dieren. Als ik beter ben, gaan we samen naar de kinderboerderij.

28

29

Informatieve plaat 'Kanker ... wat doet dat met je?'

Hoekenwerk

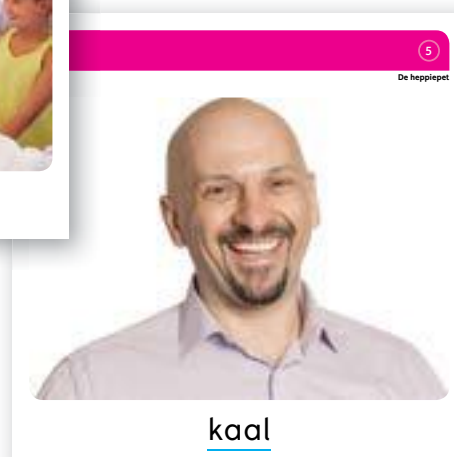
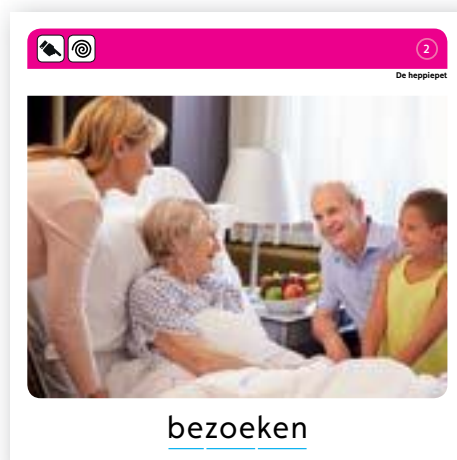
In dit mini-anker schenken we ook aandacht aan het hoekenwerk. Het spel in de hoeken is immers een uitgelezen kans om meer ervaringen op te doen met wat de kinderen heeft geprikkeld in de activiteiten. Dankzij de vele impulsen vanuit de activiteiten, de extra spelprikkels in de hoeken en de spelbegeleiding worden de kinderen uitgedaagd in hun zone van naaste ontwikkeling. Ervaringsgericht werken en doelgericht werken gaat hierbij hand in hand. Je kunt de volgende hoeken aan bod laten komen:

- huishoek
- ontdekhoek
- atelier
- digihoek

Woordenschat

Woordenlijst

De woordenlijst bevat woorden en begrippen die betekenisvol zijn voor dit mini-anker, die extra aandacht krijgen en herhaald aan bod komen. Het gaat om de tien woordkaarten en een selectie uit de woorden van het prentenboek en de activiteiten. Verschillende woordsoorten, zoals zelfstandige naamwoorden, werkwoorden, bijvoeglijke naamwoorden en uitdrukkingen, komen aan bod. Ook rekentaal die gebruikt wordt in de activiteiten is hierbij opgenomen. De woorden van de woordenlijst zijn ingebed in een aantal activiteiten en ze komen tijdens het mini-anker regelmatig aan bod. Het is echter belangrijk om ze ook op andere momenten te herhalen, bijvoorbeeld in een spontaan gesprek of tijdens het fruit eten. De woorden moeten immers in verschillende contexten, functioneel en betekenisvol aan bod komen.

Woordenschatactiviteiten

In de woordenschatactiviteit gaat extra aandacht uit naar het betekenis geven aan nieuwe woorden en het inoefenen en toepassen daarvan in nieuwe contexten. Je stimuleert de kinderen om woorden die betekenisvol aan de orde zijn geweest ook zelf actief te gebruiken. Het stellen van vragen ondersteunt de kinderen hierbij. In de activiteit 'In het ziekenhuis' gebeurt dit aan de hand van de informatieve plaat die je terug vindt in het prentenboek.

AN-kinderen

Van AN-kinderen kun je niet verwachten dat ze meteen een gesprek voeren. Start daarom met eenvoudige aanwijs- en doe-opdrachten. Zo bouwen ze zelfvertrouwen op en spreken geleidelijk aan actief mee.

Extra woorden in activiteiten en het ankerverhaal

Naast de woordenlijst met woorden die betekenisvol zijn voor het mini-anker zijn in elke activiteit woorden opgenomen die functioneel zijn voor de specifieke activiteit. In de woordenschatrubriek bij een activiteit komen dus woorden voor uit de woordenlijst én woorden die specifiek voor die activiteit relevant zijn, maar minder betekenisvol voor het gehele anker. Ook in het prentenboek zijn relevante woorden uitgelicht. Woordenschat is immers geen losstaand fenomeen. Woordenschatkennis komt tot stand dankzij vele rijke contexten. De verhalen en activiteiten dragen hieraan bij. Dankzij de indeling in niveaus (ster, maan, zon) krijg je ook een inschatting van de moeilijkheidsgraad van de woorden. De weergave van de moeilijkheidsgraad betekent echter niet dat deze woorden slechts voor kinderen met een bepaalde aanpak relevant zijn. Integendeel, in de praktijk lopen de niveaus door elkaar. Belangrijk is dat kinderen woorden van alle niveaus aangeboden krijgen. Ook voor kinderen met de steraanpak is het cruciaal dat ze vertrouwd raken met woorden van de zonselectie. En voor kinderen met de zonaanpak blijft het ontdekken van de diepere betekenislaag bij woorden van de sterselectie een meerwaarde.

Woordenlijst mini-anker **De heppiepet**

bedenken
beter
blij / boos
bewegen / de beweging
gebruiken
de hoed
hoog / laag
het idee
het koekje
de klok
kort / lang
langzaam / snel
het lied
de pet
snel
de spiegel
verdrietig

benieuwd zijn (naar iets)
beter maken
bezoeken
bijzonder
kaal
langzaam
de neef
de nicht (het nichtje)
ontdekken
oplossen (probleem)
het probleem
het sjaaltje
de tijd
trots
vastmaken
vergeten
(zich) vervelen
het verschil
versieren
versturen (verzenden)
de vorm
vrolijk(er)
het ziekenhuis

de buur(jongen)
het lichaam
de minuut
namaken
natekenen
passen bij
verrassen
vervelend
de wijzer
zelfgemaakt
zorgen voor

de behandeling
het compliment
de e-mail
het gebaar
de gedachte
het gevoel
het hoofddeksel
de lievelings(kleur)
het medicijn
opvrolijken
het plan
de pruik
verbeteren

		HOOFDDOEL		SUBDOEL			
VASTE VOLGORDE							
	Een pet om vrolijk van te worden	SE	T	opening	8		
	Wat heb jij op je hoofd?	T	WT	preteaching ankerverhaal	10		
	Het boek van Pompom	SE	T	voorlezen ankerverhaal	12		
	Dat klinkt ... vrolijk!	KV	KV	muziek	14		
	Pret met een pet!	T	SE	Interactief voorlezen ankerverhaal	16		
	Een plan voor een pet	WT	SE	ontdekken	18		
	In het ziekenhuis ...	T	T	woordenschat	20		
	Wat vliegt de tijd ...	R	R	oriënteren	22		
HOEKENWERK							
☐	Maak je eigen heppiepet	KV		atelier	24		
☐	Nog eens kijken	T		digihoeck	24		
☐	Voel-je-beter-koekjes bakken	KV		huishoeck	25		
☐	Passen maar!	T		ontdekhoeck	25		

Een pet om vrolijk van te worden

Vorbereiding Zorg voor een aantal hoofddeksels en een spiegel en leg deze klaar in de kring. Print het kopieerblad 'Pompom met pet'. Werk je al met *Dag Loeloe!* of *Dag Pompom!?* Leg de schatkistkaarten klaar. Zo niet, print de kopieerbladen met deze kaarten.

Introductie Wek de nieuwsgierigheid van de kinderen door een pet op je hoofd te zetten. Bekijk jezelf in de spiegel. Probeer nog een ander hoofddeksel en bekijk jezelf weer. Laat de kinderen spontaan reageren. Vraag enkele kinderen om ook een hoofddeksel te kiezen en zichzelf te bekijken in de spiegel.

Heb jij al eens eerder zo iets op je hoofd gehad? Wanneer was dat?

Draag jij ook weleens iets op je hoofd? Wat voor een hoofddeksel draag je dan?

Waarom heb je voor [naam hoofddeksel] gekozen?

Kern Zet zelf nogmaals een pet op je hoofd, kijk in de spiegel, zichtbaar opgelucht: *Goh, hoe bijzonder, met die pet op m'n hoofd denk ik weer terug aan die hele hoge glijbaan. Toen waaide mijn pet gewoon van mijn hoofd [of vul zelf een blije gedachte in]. Zo grappig dat ik even vergeet dat ik me helemaal niet zo fijn voel vandaag. De hele ochtend had ik zo een buikpijn, ik werd er een beetje verdrietig van. Echt niet leuk.* Herkennen de kinderen het gevoel dat je je niet fijn voelt? Start een kort gesprek over 'je verdrietig voelen' en zet hierbij de emotiekaarten *blij* en *verdrietig* in ter ondersteuning. Heb jij je ook al eens verdrietig gevoeld? *Heb je iemand anders al verdrietig gezien? Wanneer was dat? En wat deed je dan om je weer beter te voelen?* Laat de kinderen eerst kort in tweetallen hun ervaringen uitwisselen. Vraag daarna enkele kinderen hun ervaring in de groep te delen. Stimuleer de kinderen om op elkaar te reageren door zelf hardop mee te denken of zelf een ervaring te delen: *Zou jij ook verdrietig worden als jou dit overkwam? Waarom wel/niet?* Vraag de kinderen hoe ze zich voelen nu ze weer terug denken aan dat voorval. Geef de tip voor kinderen die zich weer een beetje verdrietig voelen om een hoofddeksel uit te kiezen: *Zet maar een van de hoofddeksels op en kijk dan in de spiegel. Denk je nu ook aan iets vrolijkers? Helpt je dat om je weer een beetje beter te voelen?* Laat de kinderen hun blije gedachten verwoorden. *Zouden alle hoofddeksels even goed werken om ons weer op te vrolijken? Welk hoofddeksel zou jou het beste kunnen helpen, denk je? Waarom denk je dat?* Beslis samen of er een of meerdere hoofddeksels in de klas blijven met het doel om je weer op te vrolijken wanneer je verdrietig bent.

Afsluiting *Ik ben benieuwd hoe het zal gaan in onze klas. Die hoofddeksels kunnen ons vast weer een beetje opvrolijken als we ons niet zo fijn voelen. Willen jullie weten van wie ik dit toffe idee heb gekregen? Toon de foto van Pompom met pet. Dit is Pompom. Hij probeerde ook om iemand die verdrietig was weer op te vrolijken en dat lukte met deze pet [wijs de pet op de foto aan]. Er is een verhaal geschreven over die bijzondere pet van Pompom. Ik lees dat verhaal binnenkort aan jullie voor.*

Hebben jullie Pompom al eens gezien? Ja? Wat weet je al van hem?

Wat zou een leuke naam zijn voor het hoofddeksel dat we hebben uitgekozen?

Denk jij dat je ook iemand anders blij kan maken met onze [naam hoofddeksel]? Hoe dan?

MATERIAAL

- assortiment hoofddeksels (hoeden, petten, pruiken, sjaaltjes, grote zakdoeken ...)
- spiegel

- SE emoties: 1 en 3
- 3, 4, 8
- Pompom met pet
- SE emoties: 1 en 3

WOORDENSCHAT

blij

het idee

de pet

de spiegel

verdrietig

vrolijk

-

het gevoel

het hoofddeksel

opvrolijken

DOELEN

SE

- ▶ woordenschat ▶ gevoelens en emoties
- ▶ herkent basisgevoelens blijdschap en verdriet bij zichzelf en deelt zijn voorkeuren.

T

- ▶ spreken en luisteren ▶ deelnemen aan gesprekken
- ▶ neemt in kleine en grote groepen actief deel aan gesprekken door te luisteren naar anderen.

SE

- ▶ zelfbeeld en persoonlijke ontwikkeling ▶ zelfbeeld
- ▶ ontdekt verschillen en overeenkomst tussen eigen emoties en die van anderen.

DIFFERENTIATIE

AN

Print het kopieerblad 'Voorbeelden van verdriet'. Zet dit beeldmateriaal in om de kinderen te helpen bij het verwoorden wanneer ze verdrietig waren. Ze wijzen aan welk situatie ze eerder meegemaakt hebben. Stimuleer hen om met korte zinnen of losse woorden toch zoveel mogelijk taal te gebruiken bij het plaatje.

▶ 4j

Help kinderen om terug te denken aan een verdrietig moment door een aantal verdrietige voorvallen op te noemen uit de klas of het dagelijks leven van een kleuter, zoals speelgoed dat stuk gaat, mama of papa missen, vallen, iemand die iets van je afpakt ... De voorbeelden op het kopieerblad 'Voorbeelden van verdriet' kunnen hierbij inspiratie geven.

▶ 5j

Bereid de kinderen voor op de beurt die komen gaat. *Ik ga eerst Sem vragen wanneer hij zich in onze klas verdrietig heeft gevoeld en daarna vraag ik het aan jou. Denk je alvast na over wat je dan kan vertellen?*

▶ 4j 5j

Stimuleer kinderen om tijdens de coöperatieve werkvorm maatjespraat elkaar extra vragen te stellen over de situatie waarin ze zich verdrietig voelde.

DIFFERENTIATIEMATERIAAL

- Voorbeelden van verdriet

Tips en verdieping

Kansen voor rekenen

De kinderen stemmen op welk hoofddeksel hen het meest geschikt lijkt om in de klas te gebruiken om iemand op te vrolijken. Geef elk kind een dopje en vraag om dit te leggen bij het hoofddeksel van zijn voorkeur. Stimuleer de kinderen om de dopjes op een rij te leggen wanneer het niet lukt om ze een op een te tellen.

Verdiep de activiteit door getalkaarten (of vingerbeeldkaarten) te laten koppelen aan de aantallen bij de hoofddeksels. De kinderen leggen de getalkaarten dan van minst naar meest.

Kansen voor wetenschap en techniek

Maak een flap met ruimte voor een titel en daaronder drie kolommen: (1) dit willen we erover weten, (2) dit weten we er al van, en (3) dit hebben we ontdekt.

Schrijf tijdens de kern de probleemstelling: *Hoe zorg je ervoor dat iemand die zich niet zo fijn voelt, weer blije gedachten krijgt?* op een apart blad en hang het op. Schrijf in de eerste kolom bijvoorbeeld de vraag: *Hoe helpt [benoem hoofddeksel] om je vrolijker te voelen?* Schrijf enkele antwoorden van de kinderen op het blad in kolom 2 en zorg ervoor dat er voldoende ruimte over blijft op het blad. Dit blad kan tijdens de volgende activiteiten

aangevuld worden en dienen als basis voor de eigen heppiepet die de kinderen tijdens latere activiteiten ontwerpen.

Coöperatieve werkvorm

In deze activiteit wordt de coöperatieve werkvorm maatjespraat ingezet. In tweetallen wisselen de kinderen ervaringen uit op het gebied van verdrietige gevoelens.

Ouderbetrokkenheid

Vraag de ouders om verschillende soorten hoofddeksels mee naar school te geven.

Verwerking in de ontdekhoek

Leg de hoofddeksels en de spiegel in de ontdekhoek. De kinderen zetten de hoofddeksels op en onderzoeken welke invloed die hebben op hun humeur. Ze tekenen de hoofddeksels na en geven met smileys aan hoe ze zich voelen wanneer ze de hoofddeksels opzetten.

Talensensibilisering

In andere culturen hebben hoofddeksels vaak een belangrijke functie. Denk aan een hoofddoek of een keppel. Geef ruimte aan de kinderen die hoofddeksels te benoemen in hun moedertaal. Herkennen de andere kinderen deze namen? Kennen ze er zelf nog andere?

Wat heb jij op je hoofd?

Vorbereiding Leg het kopieerblad 'Pompom met pet' uit de activiteit 'Een pet om vrolijk van te worden' klaar. Bekijk de preteachingplaat, achteraan in het prentenboek. Zorg voor zoveel mogelijk concrete materialen die je ook op de plaat vindt.

Introductie Toon nogmaals de foto van Pompom met pet. *Ik zou wel heel graag willen weten wie Pompom blij heeft gemaakt met zijn pet [wijs de pet aan op de foto]. Zijn jullie ook zo benieuwd? Pak de preteachingplaat erbij. Zien jullie Pompom ook staan op deze plaat? Vertel kort iets over de andere personen die op de plaat te zien zijn. Dit is Loeloe, zij is het nichtje van Pompom en dit is de oma van Pompom en Loeloe. Dit is Tim, de buurjongen van Pompom en dit is Tim zijn mama.*

Heb jij ook een nichtje/oma/buurjongen? Hoe heet die?

Wie zou Pompom hebben opgevrolijkt met zijn pet? Heb je al een idee? Vertel eens.

Kern Bekijk de plaat samen nog wat beter. *Wat zijn Pompom en Loeloe aan het doen? Wat heeft Pompom hier op zijn hoofd? En wat heeft Loeloe in haar hand? Zie je ook nog andere hoofddeksels op deze plaat? Zoek met de kinderen de verschillende hoofddeksels op de plaat en daag de kinderen uit ze te benoemen. Neem er dan de 'echte' hoofddeksels bij. Benoem samen de hoofddeksels en vergelijk ze met de illustraties. Zoek naar overeenkomsten en verschillen (grootte, kleur, vorm ...)*
Op de plaat zie je de mama van Tim met een kaal hoofd. Indien niemand hierover spontaan een opmerking maakt, trek je de aandacht van de kinderen ... *Valt je iets op bij de mama van Tim? Hoe ziet haar hoofd eruit? Inderdaad, ze is kaal. Ken jij ook iemand die kaal is? Heb je een idee hoe het komt dat [naam] kaal is? Waarom zou de mama van Tim kaal zijn, denk je?*

Op de plaat zie je enkele aanwijzingen die aangeven dat er iemand ziek is (medicijnen, beterschapskaart, vaas met bloemen). Neem ook hier de voorwerpen erbij. Vraag de kinderen of ze die herkennen. *Heb jij ook wel eens [voorwerp] gebruikt? Waarom heb je dat gebruikt?* Laat de kinderen de voorwerpen ook op de plaat zoeken. Zoek ook hier naar overeenkomsten en verschillen.

Misschien leggen de kinderen een link tussen het kale hoofd van de mama van Tim en de medicijnen maar dat is niet nodig en hoeft op dit moment nog niet expliciet gemaakt te worden als de kinderen die link zelf niet maken.

Afsluiting Wijs nog eens op het sjaaltje op het hoofd van Pompom. *Dat is ook een bijzondere manier om een hoofddeksel te maken: een sjaaltje gebruiken. Hoe zou Pompom dat gedaan hebben? Neem de sjaaltjes erbij en verdeel ze over de kinderen. Laat ze ermee experimenteren. Stel daarna voor om de sjaaltjes een plek te geven in de ontdekhoek. Kom, we gaan aan de andere kinderen vertellen wat we in de ontdekhoek hebben gelegd en welke bijzondere hoofddeksels je daarmee kan maken.*

Wat heeft Pompom met het sjaaltje gedaan zodat hij hem als hoofddeksel kan gebruiken?

Op welke manieren kun je het sjaaltje nog meer vouwen of knopen om je hoofd?

MATERIAAL

- assortiment hoofddeksels (hoeden, petten, pruiken, sjaaltjes, grote zakdoeken ...)
- voorwerpen van op de preteachingplaat (beterschapskaart, dekentje, glas water, koektrommel, pantoffels, (lege) pilstrip, vaas met bloemen ...)
- sjaaltjes (minimaal 4 stuks)
- prentenboek *De heppiepet*
- 4, 5, 7, 8
- *Pompom met pet*

WOORDENSCHAT

blij

gebruiken

de hoed

de pet

benieuwd zijn (naar iets)

kaal

de neef/ de nicht (het nichtje)

het sjaaltje

vrolijk

de buur(jongen)

het hoofddeksel

het medicijn

de pruik

opvrolijken

DOELEN

T

- ▶ woordenschat ▶ uitbreiden van de woordenschat en het verhaal begrip
- ▶ leidt de betekenis van nieuwe woorden af uit de preteachingplaat.

WT

- ▶ houding ▶ innovatief zijn
- ▶ bedenkt innovatieve en originele oplossingen om van een sjaaltje een hoofddeksel te maken.

R

- ▶ meten ▶ omgaan met grootheden
- ▶ onderscheidt verschillen in grootte of kleur tussen hoofddeksels.

DIFFERENTIATIE

AN

Benoem samen de verschillende hoofddeksels en materialen die te zien zijn op de plaat. Doe dit nog een keer en vraag daarna of het juist of fout is zo. Speel als afsluiting een 'wat-is-er-weg'-spelletje met de hoofddeksels en de andere voorwerpen zodat de woorden die nog onbekend zijn voldoende herhaald worden met concreet voorstelbaar materiaal.

Wanneer de kinderen het lastig vinden om een verschil of overeenkomst tussen de hoofddeksels te vinden, stel dan vragen om hen op weg te helpen, bijvoorbeeld *Hebben ze dezelfde kleur? Zijn ze even groot? Welke vorm heeft dit hoedje?*

Zorg ook voor enkele concrete materialen die niet op de plaat te zien zijn om de kinderen extra kritisch te laten kijken. Zorg bijvoorbeeld voor pleisters, verband, een tekening en een knuffel. Dit zijn materialen die niet op de plaat staan maar qua woordenschat wel een bijdrage leveren bij dit onderwerp.

Daag de kinderen uit om in een zin meerdere verschillen te benoemen tussen de hoofddeksels op de plaat en de fysieke hoofddeksels, bijvoorbeeld deze hoed is groter, paars en heeft een rood lint.

DIFFERENTIATIE MATERIAAL

- pleisters, verband, een tekening en een knuffel
- Preteachingplaat

Tips en verdieping

Verwerking in de ontdekhoek

De sjaaltjes krijgen een plek in de ontdekhoek. De kinderen experimenteren hier verder met het knopen van de sjaaltjes rond het hoofd. Van hun favoriete creatie wordt aan het einde van de activiteit een foto gemaakt. Deze foto krijgt een plek in de hoek om anderen weer te inspireren.

Talensensibilisering

Denk na hoe het woord 'blij' klinkt in verschillende talen. Stimuleer de kinderen om zelf in hun moedertaal of andere talen die ze kennen het woord 'blij' te benoemen. Je zegt bijvoorbeeld 'happy' in het Engels, 'heureux' in het Frans, 'froh' in het Duits en 'saeid' in het Arabisch.

Ouderbetrokkenheid

Geef de kinderen een kopie van de preteachingplaat mee naar huis. Aan de hand hiervan kunnen de kinderen thuis op zoek gaan naar hoofddeksels. Vraag de ouders om een foto mee te geven van het kind (eventueel samen met andere familieleden) met een hoofddeksel op.

Reflectie

Zijn de AN-kinderen en de kinderen met de ster-aanpak goed voorbereid om het prentenboek 'De heppiepet' te kunnen begrijpen?

26

27

Het boek van Pompom

Vorbereiding Leg het (de) hoofddeksel(s) klaar die tijdens de activiteit 'Een pet om vrolijk van te worden' uitgekozen zijn.

Introductie Neem het (de) gekozen hoofddeksel(s) erbij. *Heeft er ondertussen iemand verdriet gehad en [naam hoofddeksel] opgezet? En werkte het om weer vrolijk te worden? Of heb je iemand anders kunnen opvrolijken met [naam hoofddeksel]? Wie was dat? Vertel eens. Weten jullie nog wie me het idee gaf om een hoofddeksel op te zetten als je je niet fijn voelt om zo weer vrolijk te worden?* Neem het prentenboek erbij: *Zie je Pompom hier op de kaft staan? Daag de kinderen van de preteachingactiviteit uit om te vertellen welke personages er op de kaft van het boek staan. Geef voordat je begint met voorlezen de opdracht om goed te luisteren zodat de kinderen deze twee vragen kunnen beantwoorden: De pet van Pompom heeft een bijzondere naam. Hoe heet de pet? en Wie heeft Pompom blij gemaakt met de pet?*

Waar zie je Pompom op de kaft? Wie staat er nog op de kaft?

Welke naam zou jij geven aan een pet die je vrolijk maakt?

Kern Start bij het voorlezen niet met de titel van het verhaal. Dit zou immers meteen antwoord geven op de luistervraag. Lees het prentenboek met zo min mogelijk onderbrekingen voor. Leg het accent vooral op het genieten van het verhaal. Ondersteun de emoties in het verhaal met gebaren, intonatie en mimiek.

Vraag af en toe of de kinderen zich herkennen in de emoties die in het verhaal aan bod komen. Doe dat zonder te veel af te wijken van het verhaal. Start na het voorlezen een interactief gesprek. Stel vragen die gericht zijn op het verbinden van het verhaal aan de belevingswereld van de kinderen:

Pagina 2-3: 'Vervelen is sssssaaaaai,' zeggen Loeloe en Pompom samen.' *Verveel jij je ook wel eens thuis? En hoe los je dat op?*

Pagina 8-9: *Pompom en Loeloe besluiten om voel-je-beter-koekjes te bakken voor de mama van Tim. Heb jij ook wel eens iets gemaakt voor iemand die ziek is? Wat maakte je dan? Hoe reageerde de ander?*

Pagina 14-15: 'Toen ik ziek was, kwam de dokter en moest ik vieze siroop drinken,' zegt Pompom. *Heb jij ook wel eens een vies drankje of een medicijn moeten nemen om weer beter te worden? Wanneer was dat en hoe vond je dat?*

Pagina 18-19: *Pompom zet de Heppiepet op: 'Ik denk aan ... de zee in de zomer en Loeloe die gek doet in de golven.' Zou jij er vrolijk van worden wanneer je denkt aan de zee? Waar word jij vrolijk van als je er aan denkt?*

Afsluiting Ga in met de kinderen op de naam en de titel 'De heppiepet'. *Hoe heet de bijzondere pet van Pompom? Waarom zou deze pet zo worden genoemd? Wat betekent heppie? Wie weet welke taal dit is? Vraag vervolgens naar wie Pompom heeft opgevrolijkt met zijn pet. Laat pagina 10-11 nog eens zien. Pompom gaf zijn heppiepet aan de mama van Tim maar hij bakte ook voel-je-beter-koekjes om haar te verrassen en op te vrolijken. Het is een hele klus om zulke koekjes te maken, maar dat kunnen we wel oefenen. Stel voor om in de huishoek te oefenen met het maken van voel-je-beter-koekjes.*

Wat hebben Pompom en Loeloe samen met oma gemaakt voor de mama van Tim?

Heb jij ook wel eens iets lekkers gemaakt voor iemand anders? Wat dan?

Hoe denk je dat diegene zich toen voelde? Hoe liet hij of zij dat zien?

MATERIAAL

- gekozen hoofddeksel(s) om weer vrolijk van te worden
- 2, 4, 7, 8, 9, 10
- prentenboek *De heppiepet*

WOORDENSCHAT

beter

blij

de pet

verdrietig

bezoeken

bijzonder

oplossen (probleem)

(zich) vervelen

vrolijk

verrassen

zorgen voor

het hoofddeksel

het medicijn

opvrolijken

het ziekenhuis

DOELEN

SE

- ▶ zelfbeeld en persoonlijke ontwikkeling ▶ gevoelens en emoties
- ▶ leeft zich in en herkent de gevoelens van de personages in het verhaal 'De heppiepet'.

T

- ▶ spreken en luisteren ▶ luistervaardigheid en begrijpend luisteren
- ▶ luistert geconcentreerd naar het ankerverhaal.

T

- ▶ woordenschat ▶ uitbreiden van woordenschat en het verbaal begrip
- ▶ achterhaalt de betekenis van nieuwe woorden door illustraties en intonatie bij het voorlezen en gebruikt het woord in een vergelijkbare context.

DIFFERENTIATIE

AN

Let tijdens het voorlezen op woorden met het 'doe voor'- 'wijs aan'- en 'laat zien'-symbool. Beeld deze woorden tijdens het voorlezen uit of wijs aan waar het woord op de plaat te zien is. Vraag de kinderen de hoofddeksels en de andere concrete materialen te benoemen die tijdens de preteaching zijn aangeboden en die terugkomen in het verhaal. Speel eventueel vooraf nog eens een wat-is-er-weg-spelletje met deze materialen om niet gekende woorden te herhalen.

▶ 4j

Gebruik houding en mimiek om meer nadruk te leggen bij de emoties die voorbij komen in het verhaal: de verveling wanneer oma niet mee wil spelen met Pompom en Loeloe, de teleurstelling wanneer Tim ook niet met ze wil spelen, maar ook medelijden wanneer ze horen dat de mama van Tim ziek is en enthousiasme wanneer ze plannen om haar vrolijk te maken. Dit helpt de kinderen om de gevoelens beter te begrijpen en deze gevoelens op hun eigen situatie te projecteren.

▶ 4j 5j

Stimuleer de kinderen om zich in te leven in de personages en zich af te vragen waarom deze bepaalde emoties vertonen, bijvoorbeeld:
Waarom denk je dat Tim niet mee wil spelen?
Hoe denken jullie dat de mama van Tim zich voelt wanneer ze uit het ziekenhuis komt? Hoe denken jullie dat de mama van Tim zich voelt na het bezoek van Pompom en Loeloe?

Tips en verdieping

Kansen voor taal

De kinderen bekijken het verhaal 'De heppiepet' nog een keer en 'lezen het aan elkaar voor'.

Verwerking in de digihoek

De kinderen bekijken de geanimeerde versie van het ankerverhaal in de digihoek.

Verwerking in de huishoek

In de huishoek gaan de kinderen aan de slag met het maken van voel-je-beter-koekjes van klei of plasticine. De kinderen kunnen hierbij de rol van oma, Pompom of Loeloe aannemen.

Verwerking in de ontdekhoek

Voeg enkele sjaaltjes en een latex pruik van een kaal hoofd toe aan de ontdekhoek.

Aandacht voor persoonlijke ervaringen met kanker

Tijdens deze activiteit maken de kinderen voor het eerst kennis met de mama van Tim die kanker heeft. Dit kan voor kinderen die eerder nare ervaringen opgedaan hebben met kanker heel gevoelig liggen.

Weeg van te voren af of je deze kinderen apart kunt voorbereiden op het verhaal door ze te vertellen wat er in het boek zal staan of door het boek al eens met hen door te lezen. Geef ruimte aan de emoties die dat met zich meebrengt en vraag aan het kind of hij/zij het op prijs stelt om dit ook met de klas te delen. Wees ook na het voorlezen van het verhaal alert op signalen van welbevinden bij het kind. In het verhaal leren we dat er verschillende manieren zijn om iemand die heel ziek is toch een beetje te helpen, ook al ben je geen dokter. Geef ruimte aan initiatieven van kinderen die op ideeën komen door het verhaal door bijvoorbeeld echte voel-je-beter-koekjes te bakken (of koekjes te versieren).

Talensensibilisering

In de afsluiting is ruimte genomen om in te gaan op de naam 'heppie', wat klinkt als 'happy' in het Engels. Kennen de kinderen nog meer woorden voor 'blij' in andere talen? Hoe zou de pet dan klinken in die andere talen?

MATERIAAL

- geluidsapparatuur
- gekozen hoofddeksel(s) van de klas
- liedje *De heppiepet*
- SE emoties: 1, 2, 3, 5
- 3, 4, 7, 8, 10
- SE emoties: 1, 2, 3, 5
- Jazzy frenchy (vrolijk)
- Hey (vrolijk)
- Buddy (vrolijk)
- Ofelias dream (verdrietig)
- November (verdrietig)
- Highoctane (boos)
- Instinct (bang)

WOORDENSCHAT

- 4j
bewegen / de beweging
- hoog / laag
- het lied
- langzaam / snel
- de pet
- verdrietig
- 4j 5j
vergeten
- vrolijk(er)
- 4j 5j
passen bij
- zorgen voor
- 5j
het gebaar
- het gevoel
- het hoofddeksel
- het medicijn
- opvrolijken

Dat klinkt ... vrolijk!

Voorbereiding Download de muziekfragmenten en zorg dat ze kunnen worden afgespeeld via geluidsapparatuur. Werk je al met *Dag Loeloe!* of *Dag Pompom!?* Leg de schatkistkaarten klaar. Zo niet, print de kopieerbladen met deze kaarten.

Introductie Neurie of fluit een vrolijk melodietje. *Vanochtend hoorde ik een vrolijk liedje op de radio, dat zit al de hele dag in mijn hoofd. Ik ben er vrolijk van geworden. Wie heeft er ook wel eens een liedje in zijn hoofd? En hoe voel jij je wanneer je dat liedje zingt?* Constateer dat je vrolijk kunt worden van muziek. Laat een vrolijk muziekfragment horen en toon de emotiekaarten blij, verdrietig, boos en bang. Kies samen de emotie die het beste bij het fragment past. Geef de ruimte wanneer sommige kinderen dit anders zien en laat hen verwoorden waarom ze een ander gevoel beter vinden passen. Zet de coöperatieve werkvorm 'groepspraat' in en verdeel de klas in groepjes van ongeveer 4 kinderen. Geef elk groepje een setje emotiekaarten en speel de overige fragmenten één voor één af. Geef de groepjes na elk fragment kort de tijd om te overleggen en laat ze de kaart met dat gevoel tonen die volgens hen het beste past bij het fragment.

Doet deze muziek je ergens aan denken? Vertel eens.

Welk gevoel past daarbij? Welk gevoel past dan volgens jou het best bij deze muziek? Waarom vind je dat?

Kern Start het liedje 'De heppiepet' en stop na de intro. *Welk gevoel past volgens jou bij dit lied?* Vertel dat dit liedje 'De heppiepet' heet. Vraag de kinderen om te voorspellen waarover het liedje zal gaan. Start het liedje en vraag de kinderen om goed naar de tekst te luisteren. Speel het liedje af tot het einde van het refrein en bespreek waarover het lied gaat. Start het lied nogmaals en laat deze keer zien welke gebaren er bij het refrein horen. Het refrein komt drie keer terug in het lied; daag de kinderen uit om dit steeds meer mee te zingen en daarbij samen mee te bewegen. Zing en beweeg nog enkele keren op het lied, breng variatie aan door bijvoorbeeld de jongens de bewegingen uit te laten voeren, terwijl de meisjes zingen en andersom.

Afsluiting *Wat een leuk liedje, ik word er vrolijk van. Ik ben benieuwd of we dit lied nog vrolijker kunnen laten klinken. Hoe pakken we dat het best aan?* Experimenteer door samen het refrein heel langzaam of juist heel snel te zingen. Of door het refrein heel laag of juist heel hoog te zingen. Nodig de kinderen uit om te proberen welke bewegingen hen een vrolijk gevoel geven die passen op de muziek.

Zing het refrein eens heel langzaam, hoe klinkt dat? En zing het nu eens heel snel. Hoe klinkt het lied het meest vrolijk?

Zet [benoem hoofddeksel] eens op je hoofd en zing het refrein. Voelt het anders om te zingen met [benoem hoofddeksel]? Waar denk je dan aan en hoe voelt het dan?

DOELEN

KV

- ▶ muzikale vorming ▶ werkvorm muziek maken
- ▶ verklankt het lied 'De heppiepet' met expressie.

KV

- ▶ muzikale vorming ▶ werkvorm muziek beluisteren
- ▶ luistert naar een muziekfragment en verwoordt eigen associaties en het gevoel dat er bij past.

KV

- ▶ muzikale vorming ▶ muziekelement tijd
- ▶ herkent een snel en langzaam tempo in de muziek.

DIFFERENTIATIE

4j

Focus alleen op de emoties blij en verdrietig. Laat de emotiekaarten en muziekfragmenten die horen bij bang en verdrietig achterwege. Reageer met uw mimiek, houding en kleine bewegingen op de muziekfragmenten om zo het gevoel van verdrietige en vrolijke muziek te versterken.

4j

Daag de kinderen uit om te ontdekken dat de eerder verdrietige muziekfragmenten met elkaar gemeen hebben dat ze traag klinken en dat de vrolijke muziekfragmenten een stuk sneller klinken.

5j

Vraag de kinderen actief mee te doen bij het zingen van het refrein maar verwacht dit niet van hen bij de strofes. Zing zelf wel actief mee bij de strofes en daag de kinderen uit om na enkele keren het einde van een zin mee te zingen.

5j

Daag de kinderen uit door hen te vragen welke situaties er bij een muziekfragment passen.
*Wanneer zou je het fijn vinden om naar deze muziek te luisteren? Hoort dit bij een feestje?
Past de muziek beter wanneer je bent gevallen?
Zou je deze muziek spelen als iemand jarig is?*

Tips en verdieping

Kansen voor kunstzinnige vorming

Daag de kinderen uit om passende bewegingen te maken op de muziekfragmenten en ook hun mimiek aan te passen bij de muziek. Wanneer er voldoende geoefend is, zet dan een koptelefoon op bij een kind zodat alleen hij/zij de muziek hoort. De kinderen raden aan de hand van de bewegingen of het gaat om een vrolijk, verdrietig, boos of bang muziekfragment en steken hierbij de emotiekaart op die zij het meest passend vinden.

Coöperatieve werkvorm

Bij deze activiteit wordt de coöperatieve werkvorm groepswork ingezet. De kinderen luisteren in kleine groepjes naar een muziekfragment en bespreken samen welk gevoel de muziek hen geeft.

Verwerking in de digihoek

Zorg dat het liedje 'De heppiepet' en de muziekfragmenten beschikbaar zijn in de digihoek. De kinderen luisteren nogmaals naar het lied en zingen en bewegen mee; of ze luisteren nogmaals naar de muziekfragmenten en geven met de emotiekaarten aan welk gevoel er bij een fragment past.

Talensensibilisering

Zoek op internet naar muziekfragmenten uit andere culturen met een vrolijk of verdrietig ritme. Door bijvoorbeeld zoektermen in te geven op youtube zoals 'sad Arabic music' of 'happy Chinese music'. Beluister de muziekfragmenten samen. Herkennen de kinderen dit type muziek? Welk gevoel krijgen ze erbij? Welke vrolijke liedjes worden er thuis gezongen? Bijvoorbeeld met een verjaardag of een ander feest? Nodig de kinderen uit om een lied te zingen in de taal die ze thuis spreken.

Pret met een pet!

Vorbereiding Werk je al met *Dag Loeloe!* of *Dag Pompom!*? Leg de vraagkaarten klaar. Zo niet, print de kopieerbladen met deze kaarten. Print per groep van vier de emotiekaarten. Leg het hoofddeksel klaar dat in de klas gekozen is om iemand op te vrolijken.

Introductie Bekijk samen het gekozen hoofddeksel. *Ik ben blij dat we [benoem hoofddeksel] in de klas hebben maar het lijkt niet helemaal op de heppiepet van Pompom. Welke verschillen zien jullie?* Inventariseer de genoemde verschillen. Jullie weten er nog veel van. *Wat weten jullie nog van het verhaal?* Neem de vraagkaarten 'wie?', 'wat?' en 'waar?' erbij. *Waar gaan Pompom en Loeloe op bezoek? Wie willen Pompom en Loeloe opvrolijken? Wat is er aan de hand met de mama van Tim? Wat doen Pompom en Loeloe om te helpen?*

Kern *Ik lees het verhaal nog een keer voor, dan ontdekken we misschien nog meer verschillen tussen onze [benoem hoofddeksel] en de heppiepet. Lees voor en onderbreek het verhaal af en toe door de kinderen te vragen om zich te verplaatsen in de gevoelens van de personages. Geef elke groep van vier een setje emotiekaarten. Bouw je vragen op door eerst te vragen welke emotiekaart de kinderen het best passend vinden bij de situatie. Vraag waar ze dit aan kunnen zien. Vraag ook welk gevoel zij in deze situatie zouden hebben. Bijvoorbeeld:*
 Pagina 3-4: *Hoe voelen Pompom en Loeloe zich als oma zegt dat ze niet mee wil spelen? De kinderen steken een emotiekaart op. Waarom zijn ze boos, denk je?*
 Pagina 8-9: *Hoe kijkt Loeloe als ze de kamer weer binnenkomt? De kinderen steken een emotiekaart op. Waarom is ze boos denk je?*
 Pagina 10-11: *Hoe voelen Loeloe en Pompom zich als ze koekjes maken? De kinderen steken een emotiekaart op. Waarom zijn ze blij, denk je?*
 Pagina 12-13: *Hoe voelt de mama van Tim zich als ze koekjes krijgt? De kinderen steken een emotiekaart op. Waarom is ze blij, denk je?*
 Pagina 18-23: *Hoe voelen Loeloe, Pompom en de mama van Tim zich als ze de heppiepet opzetten? De kinderen steken een emotiekaart op. Waarom zijn ze blij, denk je? Wat fijn dat iedereen zich weer heppie voelt. Maar Pompom en Loeloe schrokken wel een beetje toen ze hoorden dat de mama van Tim kanker heeft. Start een open gesprek over kanker door een voorbeeld te geven uit je eigen omgeving. Kies een voorbeeld waarbij je jezelf prettig voelt om het met de klas te delen. Wees alert op de gevoelens die dit onderwerp met zich mee kunnen brengen en geef ruimte aan eventueel verdriet. Weeg af hoe het kind eventueel door jou of klasgenoten kan worden getroost. Merk op dat je ook kunt ziek zijn van iets anders. Praat hier samen over.*

Afsluiting Neem het boek nog eens terug op pagina 20-21. *Hier zie je de mama van Tim die weer helemaal vrolijk is geworden van de heppiepet. Het lijkt me leuk om iemand op te vrolijken. Vraag aan de kinderen of zij het ook leuk zouden vinden om iemand op te vrolijken en stel voor om allemaal een heppiepet te knutselen. Geef de opdracht om na te denken wie ze met een pet willen verrassen en wat er bij een pet voor diegene past zodat hij/zij er vrolijk van wordt.*

*Wie zou jij willen opvrolijken? Waarom zou jij die persoon willen opvrolijken?
 Hoe zou een heppiepet voor hem of haar eruit moeten zien? Waar houdt hij/zij van?*

MATERIAAL

- gekozen hoofddeksel(s) om weer vrolijk van te worden
- prentenboek *De heppiepet*
- T vraagkaarten: 1, 2, 3
- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
- T vraagkaarten: 1, 2, 3
- SE emoties: 1, 2, 3, 5

WOORDENSCHAT

 4j
 blij / boos
 de hoed
 de pet
 verdrietig

 4j 5j
 bezoeken
 kaal
 ontdekken
 vrolijk
 het ziekenhuis

 4j 5j
 het lichaam
 verrassen
 het verschil
 zorgen voor

 5j
 de behandeling
 het gevoel
 het hoofddeksel
 het medicijn
 opvrolijken

DOELEN

T

- ▶ verhaaloriëntatie en verhaal begrip ▶ verhaalbegrip
- ▶ vertelt het ankerverhaal 'De heppiepet' in eigen woorden na.

SE

- ▶ zelfbeeld en persoonlijke ontwikkeling ▶ gevoelens en emoties
- ▶ herkent basisgevoelens en emoties van de personages uit het verhaal en probeert zich in hen in te leven.

T

- ▶ spreken en luisteren ▶ vertellen en presenteren
- ▶ vertelt een persoonlijk verhaal.

DIFFERENTIATIE

AN

Lees het verhaal langzamer voor en beeld situaties en gebeurtenissen uit. Gebruik daarbij intonatie, gebaren en mimiek. Wijs op het juiste moment op de platen iets aan en ondersteun met concrete voorwerpen, bijvoorbeeld de voorwerpen die eerder bij de preteachingactiviteit gebruikt zijn.

▶ 4j 5j

Help de kinderen in het gesprek over kanker om hun ervaringen te delen door concrete voorwerpen in te zetten. Voorwerpen zoals een sjaaltje, pilstrip, beterschapskaart, pantoffels, dekentje, vaas met bloemen, pruik die eerder gebruikt zijn bij de preteachingactiviteit kunnen kinderen helpen om iets over hun ervaring te vertellen.

▶ 4j

Daag de kinderen uit om te antwoorden op vragen zoals *Hoe voelt hij zich?* Vraag door: *Waarom denk je dat hij dat fijn vindt? Waaraan kun je dat zien? Zou jij dat fijn vinden?*

▶ 5j

Stel vragen die meer abstract redeneren uitlokken zoals: *In het begin van het verhaal zijn Pompom en Loeloe boos. Eerst op oma en daarna op Tim. Vraag de kinderen zich in te leven in Loeloe en Pompom die zich vervelen maar ook in oma die haar yogales af wil maken en Tim die thuis wil blijven. Wat vind jij? Moet oma stoppen met haar yogales om met Pompom en Loeloe te spelen? Waarom? Moet Tim toch met hen gaan spelen? Waarom?*

Tips en verdieping

Kansen voor wetenschap en techniek

Heb je ervoor gekozen om bij activiteit 'Een pet om vrolijk van te worden' de probleemstelling 'Wat zorgt ervoor dat je weer blij wordt van deze pet?' op een apart vel papier te schrijven? Neem dit vel er bij en schrijf een aantal kenmerken op van Pompoms heppiepet.

Kansen voor rekenen

Pompom en Loeloe bakken voel-je-beter-koekjes maar als ze klaar zijn eten ze er een aantal op. Gelukkig let oma nog een beetje op en kan ze nog een paar koekjes redden voor de mama van Tim. Organiseer een activiteit in de huishoek met de zelfgemaakte koekjes in klei en experimenteer met meer en minder. Geef bijvoorbeeld een groepje van vier kinderen zeven koekjes. Dat zijn er teveel. Hoeveel mogen ze er opeten zodat er precies vier overblijven?

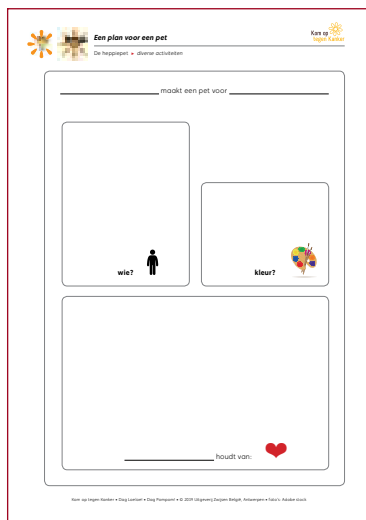
Aandacht voor persoonlijke ervaringen met kanker

Vertel kinderen waarvan je weet dat ze (in hun omgeving) nare ervaringen hebben opgedaan rondom het onderwerp kanker, dat het vandaag in de kring weer ter sprake komt. Spreek eventueel met het kind af wat het kan en wil vertellen in de kring. Stel het kind gerust en biedt het eventueel een plaats aan dicht bij je in de buurt als het zich daardoor gesterkt voelt.

Kun je van kanker sterven? Een vraag die kinderen vast zullen stellen. Ga ook hier op in door aan te geven dat er heel wat verschillende kankers zijn. Heel wat soorten zijn prima te behandelen, anderen wat moeilijker. Het kan dus gebeuren dat mensen sterven van kanker. Op de website www.allesoverkanker.be/boeken#spring-naar-voor-kinderen vind je heel wat info om kinderen op een gepaste manier te informeren over kanker, bijvoorbeeld het filmpje *Chemokasper en zijn jacht op de kankercellen*.

Verwerking in de huishoek

Voeg ook de rolpicto's van Tim en zijn mama toe aan de huishoek. Het spel van het bakken van koekjes kan nu worden uitgebreid met het brengen van de koekjes naar Tim en zijn mama.

Een plan voor een pet

Vorbereiding Leg de stapel vouwblaadjes binnen handbereik. Werk je al met *Dag Loeloe!* of *Dag Pompom!*? Leg de schatkistkaarten WT ontwerpstappen en T vraagkaarten klaar. Zo niet, print de kopieerbladen met deze kaarten. Print het kopieerblad 'Een plan voor een pet' voor elk kind. Leg het kopieerblad 'Pompom met pet' klaar.

MATERIAAL

- laptop of smartphone
- kleuropotloden of stiften voor elk kind
- stapel met gekleurde vouwblaadjes (zo veel mogelijk verschillende kleuren)
- WT ontwerpstappen: 1, 2, 3
- T vraagkaarten: 1, 2, 4
- 3, 4, 8, 10
- Schatkistkaarten WT ontwerpstappen
- Schatkistkaarten T vraagkaarten
- Een plan voor een pet
- Pompom met pet

WOORDENSCHAT

 4j
bedenken
blij
de pet

 4j 5j
vrolijk

oplossen (probleem)
het probleem
versieren
versturen (verzenden)

 4j 5j
zorgen voor

 5j
de gedachte
de e-mail
de lievelings(kleur)
opvrolijken
het plan

Introductie Toon het kopieerblad 'Pompom met pet': *Welke kleur heeft deze heppiepet? Als iemand een heppiepet voor jou maakt, in welke kleur wil jij de pet dan het liefst?* Leg de stapel vouwblaadjes in de kring en vraag de kinderen om een blaadje van hun lievelingskleur te pakken.

Voor welke kleur heb je gekozen? Is dat je lievelingskleur? Waarom?

Zie je een andere kleur die iemand anders gekozen heeft die ook bij jou past? Zie je ook een kleur die niet bij je past? Waarom?

Kern *We hebben net gezien dat niet iedereen van dezelfde kleur houdt. Wanneer je een heppiepet wil maken voor een ander is het belangrijk dat je nadenkt over de kleuren die je gaat gebruiken. Vraag de kinderen te denken aan de persoon waarvoor ze een heppiepet willen maken. Weet jij nog voor wie je een heppiepet wil maken? En welke kleur denk je dat die persoon mooi vindt?* Elk kind kiest een passend gekleurd vouwblaadje voor de persoon die ze in gedachten hebben. Behalve de kleur kunnen we de heppiepet ook versieren met dingen die goed bij de persoon passen. Daar moet je goed over nadenken. Neem de ontwerpstappen erbij en bespreek ze met de kinderen: *Stap 1: Wat is het probleem?* (We willen een ander opvrolijken).

Stap 2: Bedenk een oplossing. Wat weet je al? (Ik kan iemand vrolijk maken door een heppiepet te knutselen met allerlei dingen waar hij/zij blij gedachten van krijgt.)

Zeg: Met stap 3 gaan we later aan de slag in het atelier. Eerst maken we een plan.

Teken voor wie je de pet maakt, wat zijn/haar lievelingskleur is en waarvan hij/zij blij gedachten krijgt.

Maak groepjes van 3 à 4 kinderen, zorg dat in elk groepje een kind zit met de zon-aanpak die een voorbeeld kan geven voor de anderen. Geef elk kind het kopieerblad *Een plan voor een pet*. Elk kind tekent op dit blad wat er past bij de persoon die hij/zij gekozen heeft.

Afsluiting Vraag een aantal kinderen om hun gemaakte plan in de kring te presenteren. Zet de vraagkaarten 'wie', 'wat' en 'hoe' in, om de kinderen te helpen bij het presenteren. Stimuleer hen om toe te lichten waarom ze bepaalde keuzes gemaakt hebben. Vertel dat dit plan helpt om een echte heppiepet te maken in het atelier. *Ik denk dat Tim, Loeloe en Pompom het heel leuk vinden om te horen dat wij ook heppiepetten gaan maken. Ik zal Tim een e-mail sturen om dit te vertellen.* Neem er een laptop of een smartphone bij en doe alsof je een e-mail verstuurt waarin je vertelt over de plannen in de klas om echte heppiepetten te maken. Vraag ook hoe het nu met Tim is en hoe het met zijn mama gaat. Heeft ze nog een behandeling gehad?

Voor wie wil je de pet maken? Waarom kies je voor die persoon?

Wat past er goed bij die persoon?

Hoe zou de pet er dan uit kunnen zien? Hoe ben je van plan om de pet te maken?

DOELEN

WT

- ▶ vaardigheden en denkwijzen ▶ een plan maken
- ▶ geeft aan welke aspecten en kleuren terug moeten komen op een heppiepet om er een ander mee op te vrolijken.

SE

- ▶ sociaal gedrag en ontwikkeling van vaardigheden ▶ samenwerken en samenspelen
- ▶ helpt een ander door een heppiepet voor hem te ontwerpen.

WT

- ▶ houding ▶ willen bereiken
- ▶ is gemotiveerd om een heppiepet te maken voor een ander.

DIFFERENTIATIE

AN

Bespreek samen het plan dat het kind gemaakt heeft. Voor welke kleur is er gekozen en waar houdt de persoon van waarvoor de heppiepet gemaakt wordt? Geef het kind de ruimte om het te benoemen in zijn thuistaal als hij of zij dit nog niet in het Nederlands kan. Benoem het daarna zelf wel in het Nederlands.

▶ 4j 5j

Zorg dat deze kinderen een maatje naast zich hebben dat hen kan helpen bij maken van een plan. Dit kan een leerling zijn met de zon-aanpak maar ook een leerling uit een hogere klas die je vraagt om je te ondersteunen tijdens deze activiteit. Of maak het plan samen met kinderen van de ster-aanpak in een klein groepje op een later moment.

▶ 5j

Help de kinderen die nog niet goed weten voor wie ze een heppiepet willen maken door ze te inspireren met de keuzes van andere kinderen. Houd de redenen om een heppiepet voor iemand te maken klein, bijvoorbeeld *Wat fijn dat jij een heppiepet voor je oma wil maken omdat ze jou soms mist*. Zijn er meer kinderen met een oma die hen soms moet missen?

▶ 4j 5j

Laat de kinderen alvast zien met welke materialen ze straks aan de slag zullen bij ontwerpstep 3. Maak wat je bedacht hebt. Dat brengt hen mogelijk op nog meer ideeën. Geef ook ruimte aan eigen ideeën die in eerste instantie niet standaard bij de opdracht horen maar wel uitvoerbaar zijn zoals bijvoorbeeld een strik of veren op de pet plakken. Mogelijk geeft dit ook inspiratie voor de andere kinderen om vrijblijvend eigen ideeën toe te voegen.

Tips en verdieping

Kansen voor wetenschap en techniek

Vraag de kinderen of ze na het zien van de presentaties van de plannen van anderen nog nieuwe ideeën gekregen hebben. Geef ze na de kring nog even de tijd om hun plan te aan te vullen.

Kansen voor taal

Kent de kleuter de eerste letter van de naam van de persoon waarvoor hij/zij een heppiepet maakt? Hoe klinkt die? Welke lettervorm zou bij de klank horen? Zoek samen met het kind naar de passende letter of schakel de hulp in van een lezende kleuter. Daag het kind uit om deze letter op te nemen in het plan door de letter te stempelen of na te 'schrijven'. Hierbij is de vorm van de letter niet de focus, het gaat om de ervaring dat je een klank die je hoort ook kan opschrijven (letter).

Verwerking in het atelier

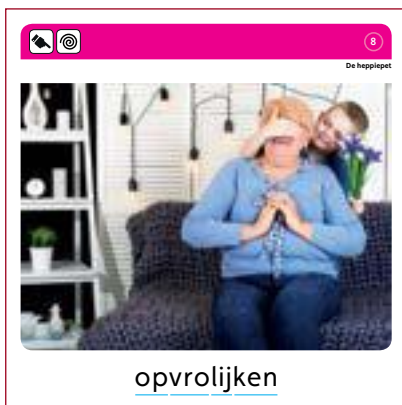
Na het maken van een plan gaan de kinderen in het atelier aan de slag. Indien je Petpakketten van Kom op tegen Kanker hebt, gebruiken de kinderen deze als basis. Als dat niet het geval is maken de kinderen een heppiepet van karton (zie atelier). In beide gevallen dient het gemaakte plan als basis voor de heppiepet.

Reflectie

Hebben alle kinderen een plan klaar waarmee ze aan de slag kunnen? Zijn er kinderen die nog behoefte hebben om het plan even apart met je aan te scherpen?

Ouderbetrokkenheid

Mocht je in de klas de Petpakketten niet gebruiken als basis maar met geknutselde kartonnen petten aan de slag gaan, herinner de ouders er dan aan dat er Petpakketten te koop zijn waarmee ze het goede doel steunen.

In het ziekenhuis ...

Voorbereiding Print het kopieerblad 'Een e-mail van Tim' en 'Plaatjes woordenweb'. Knip de plaatjes uit en stop ze in een envelop. Zoek de informatieve plaat op in het prentenboek.

Introductie Herinner de kinderen aan de e-mail die je verzonden hebt aan Tim. *Tim heeft ons een e-mail terug gestuurd!* Lees de e-mail voor en vraag de kinderen om te reageren.

Ben jij ook wel eens in het ziekenhuis geweest? Wat ging je daar doen?

Hoe vond je het om in het ziekenhuis te zijn? Waarom vond je dat?

De mama van Tim heeft foto's gemaakt. Wat zou er op die foto's te zien kunnen zijn?

MATERIAAL

- envelop
- stiften
- 2 grote vellen papier
- lijm
- prentenboek *De heppiepet*
- 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10
- Een e-mail van Tim
- Plaatjes woordenweb

WOORDENSCHAT

- ★ 4j
beter
- ☾ 4j ★ 5j
beter maken
- bezoeken
- kaal
- het verschil
- het ziekenhuis
- ☀ 4j ☾ 5j
het lichaam
- zorgen voor
- ☀ 5j
de behandeling
- de e-mail
- het gevoel
- het medicijn
- opvrolijken

Kern Bekijk de informatieve plaat met de kinderen. Start bovenaan in de linkerhoek en lees de tekst voor die de mama van Tim voor de kinderen heeft geschreven. Bespreek de teksten en maak hierbij gebruik van de beschikbare woordkaarten. Maak de begrippen concreter (wijs aan, beeld uit). Laat de kinderen de klanken van het woord goed nazeggen en uitspreken. Koppel waar mogelijk handelingen aan andere nieuwe begrippen in de tekst, bijvoorbeeld *Kenji heeft longkanker. Je longen zitten in je borst, je kunt ze niet zien maar je gebruikt ze om te ademen. Adem maar eens diep in, dan worden je longen groter, voel je dat?* Of geef meer betekenis aan woorden zoals 'bestralen' door te vragen naar ervaringen van kinderen met röntgenfoto's, bijvoorbeeld wanneer ze zijn gevallen en een foto moeten laten maken van hun arm of been. Ga vervolgens in met de kinderen op het begrip 'beter maken' aan de hand van een woordenweb: *Het verhaal van de mama van Tim laat ons zien dat je iemand beter kan maken op heel veel verschillende manieren, niet alleen dokters kunnen helpen maar ook wij kunnen heel wat dingen doen om iemand beter te doen voelen.*

Leg twee grote vellen papier in de kring. Leg op het ene vel de woordkaart 'de behandeling' en op het andere vel de woordkaart 'opvrolijken'. *In deze envelop zitten allerlei plaatjes. Sommige plaatjes horen bij 'de behandeling', allemaal dingen die de dokters doen of vragen om de patiënt beter te maken. Andere plaatjes horen bij 'opvrolijken', dat zijn allemaal dingen die anderen, zoals familie of vrienden kunnen doen om iemand beter te laten voelen.* Zet de coöperatieve werkvorm 'maatjespraat' in en geef elk tweetal een of twee plaatjes. Het tweetal bespreekt op welk vel ze het plaatje willen plakken en waarom. Nodig daarna steeds een tweetal uit het plaatje op het juiste vel te plakken en vraag ze hun keuze toe te lichten. Stimuleer ook doordenken over de begrippen door een prikkelende vraag te stellen of een bewering te doen: *Een dokter kan een patiënt ook laten lachen. Past dan dan niet bij de behandeling?* Vraag de kinderen of ze nog andere dingen weten die je kan doen om iemand beter te maken. Laat hen dit meteen op het juiste vel papier erbij tekenen, krabbelen of schrijf het er zelf bij.

Afsluiting Bekijk de vellen: *Wat zijn er veel manieren om iemand beter te maken!* Wijs dan op het vel met de woordkaart 'opvrolijken': *Ook wij kunnen zelf heel veel dingen doen.* Dat is goed om weten! Hang dit vel 'opvrolijken' op. Stimuleer de kinderen om, wanneer er iemand opgevrolijkt moet worden in de klas, op dit vel te kijken hoe ze dit kind kunnen helpen.

Heb jij zo al eens ooit iemand opgevrolijkt? Hoe ging dat? Hoe vond je het om dat te doen?

Heeft iemand jou zo al eens ooit opgevrolijkt? Hoe ging dat? Hoe voelde jij je toen?

DOELEN

T

- ▶ woordenschat ▶ beheersen van een basiswoordenschat
- ▶ kent de basiswoorden rondom de ziekte kanker en de behandeling die daarbij hoort.

T

- ▶ woordenschat ▶ uitbreiden van de woordenschat en het verbaalbegrip
- ▶ achterhaalt de betekenis van woorden rondom de ziekte 'kanker' door middel van een informatieve plaat en een woordenweb.

SE

- ▶ sociaal gedrag en ontwikkeling van sociale vaardigheden ▶ samenwerken en samenspelen
- ▶ overlegt met een ander kind bij welke woordkaart het plaatje thuishoort.

DIFFERENTIATIE

AN

Wanneer kinderen de woorden niet kennen in het Nederlands maar wel in thuistaal, geef dan ruimte om de plaatjes in hun thuistaal te benoemen.

Benoem zelf wat er op de plaatjes van het spel te zien is in het Nederlands en herhaal deze woorden een aantal keren. Het gaat er niet om dat de kinderen het woord juist benoemen maar dat de woorden meer betekenis krijgen voor ze. Speel eventueel vooraf een spel waarbij je de plaatjes van het spel zoveel mogelijk koppelt aan concrete voorwerpen. De kinderen zoeken uit welk plaatje en voorwerp bij elkaar horen, terwijl je de woorden zoveel mogelijk benoemt en de kinderen uitdaagt om dit te herhalen indien ze hier al aan toe zijn. In eerste instantie kunnen de kinderen de plaatjes aanwijzen.

▶ 4j 5j

Zorg dat het bij alle kinderen bekend is wat er op de plaatjes van het spel te zien is. Deel bijvoorbeeld alle plaatjes uit en speel het spel 'sta op als ...'. Je benoemt een voor een alle plaatjes. Wie het plaatje in zijn hand heeft, staat op en toont het.

▶ 4j 5j

Koppel tijdens het maken van het woordweb een kind met de zon-aanpak aan een kind met de ster-aanpak. Vraag het kind met de zon-aanpak steeds uitgebreid te verwoorden waarom hij/zij denk dat dit plaatje bij een bepaalde woordkaart hoort. Zorg wel dat het andere kind daarna ook ruimte krijgt om te zeggen of hij/zij het er wel of niet mee eens is voordat ze hun keuze samen bepalen. Stimuleer de kinderen om actief mee te zoeken naar andere woorden die passen bij 'de behandeling' en 'opvrolijken' en hierover te redeneren.

Tips en verdieping

Aandacht voor persoonlijke ervaringen met kanker

Bekijk met kinderen waarvan je weet dat ze (in hun omgeving) ervaringen hebben opgedaan rondom het onderwerp kanker, alvast de informatieve plaat. Zijn er dingen die zij herkennen? Welke ervaring hebben zij hiermee? Brengt dit herinneringen mee waarover ze willen vertellen?

Kansen voor sociaal-emotionele ontwikkeling

Het kan zijn dat de verhalen op de informatieve plaat indruk maken op de kinderen en dat ze graag zouden willen helpen. Op de plaat wordt uitgelegd dat Lucille weer blij wordt van de tekening van haar zusje. Geef kinderen de ruimte om een tekening te maken, stuur deze zogenaamd op naar Lucille of de mama van Tim of geef ze af bij een ziekenhuis.

Kansen voor wetenschap en techniek

De kinderen ontdekken in deze activiteit nog hele andere manieren om iemand op te vrolijken. Vul samen de derde kolom van de flap aan.

Kansen voor rekenen

Ga met de kinderen na op welke flap de meeste plaatjes hangen? Hangen er minder of meer bij 'de behandeling' dan bij 'opvrolijken'? Geef zo aandacht aan de rekenwoordenschat meer, minder, meeste, minste.

Coöperatieve werkvorm

Bij deze activiteit wordt de coöperatieve werkvorm 'maatjespraat' ingezet. De kinderen overleggen in tweetallen bij welke woordkaart ze een plaatje het beste vinden passen.

Kansen voor taal

Neem de kaartjes 'kus', 'kaal', 'moe', 'pil', 'beer', en 'gek' apart. Spreek het woord langzaam uit en vraag de kinderen het woord ook langzaam uit te spreken. Horen ze er een klank in? Welke? Vraag de kinderen van de derde kleuterklas of ze deze klank vooraan, in het midden of achteraan horen. Schrijf er vervolgens ook de letter bij om de koppeling klanken-letters zichtbaar te maken. Kleuters die al kunnen lezen kunnen zelf de juiste letter bij de klanken stempelen of zoeken.

Feedback

Vraag de kinderen waarom ze vinden dat een bepaald plaatje past bij de ene of andere flap. Kunnen ze dit goed motiveren? Vraag door als ze een keuze maken die op het eerste zicht niet evident lijkt. Laat hen zelf ontdekken door ze te bevragen en te laten redeneren dat het plaatje beter op de andere flap past. Dankzij deze interactie komen meer betekenisaspecten van de woorden aan de orde en doet het doordenken de woorden beter bekijken.

Wat vliegt de tijd ...

Vorbereiding Zorg dat voorafgaand aan deze activiteit, alle kinderen hun heppiepet versierd hebben in het atelier.

MATERIAAL

- gekozen hoofddekseel(s) om weer vrolijk van te worden
- klok met secondewijzer, timer of zandloper van 1 minuut
- geknutselde heppiepetten uit het atelier

WOORDENSCHAT

4j

kort / lang

snel

de klok

4j

5j

langzaam

de tijd

trots

4j

5j

de minuut

verrassen

vervelend

de wijzer

5j

het compliment

het hoofddekseel

Introductie Open de activiteit door [benoem hoofddekseel] op je hoofd te zetten en een gekke bek te trekken. Geef daarna het hoofddekseel door en vraag het volgende kind een gekke bek te trekken. Wanneer iedereen aan de beurt is geweest, kijk je naar de klok en doe je alsof je schrikt van het tijdstip. *Ik wist niet dat het al zo laat was, wat is de tijd toch snel voorbij gegaan. Vinden jullie dat ook? Soms lijkt tijd snel te gaan en soms langzaam. Vraag de kinderen op te staan en hun handen voor zich uit te strekken. Als ik zeg: Een hele nacht slapen, duurt dat dan lang of kort?. Doe je handen ver uit elkaar als je vindt dat dit lang duurt, doe je handen dicht bij elkaar als je vindt dat dit kort duurt.* Noem zo nog een aantal voorbeelden, zoals 'boe' roepen, de zomervakantie, een t-shirt aantrekken, een bloem plukken, een schilderij maken.

Kun jij nog iets bedenken dat lang/kort duurt?

Waarom duurt dit voor jou lang/kort?

Kern Stel dan voor om een spel te spelen, dat steeds even lang duurt, telkens één minuut. Zorg dat de duur van de minuut visueel te volgen is door bijvoorbeeld de secondewijzer van de klok te volgen, een zandloper of open een digitale klok op een tablet of laptop. Spreek samen af hoe je die minuut invult: stil zijn en wachten, een praatje maken, op een been staan, liedjes zingen, op handen en voeten staan, dansen ... Bespreek na elke minuut of de kinderen het ervaren hebben als iets dat lang of kort duurde en vraag hen om dit te laten zien door hun handen ver uit elkaar of dicht bij elkaar te doen. Ontdek samen dat de tijd altijd even snel gaat maar wanneer je iets leuk doet de tijd sneller lijkt te gaan en wanneer je iets moet doen dat niet fijn voelt, de tijd langzamer lijkt te gaan. De kinderen kennen hier vast nog voorbeelden van (verjaardagsfeestje, opruimen, ziek zijn ...). Referer ook aan de mama van Tim die lang ziek is. *Omdat ziek zijn ook nog eens vervelend voelt, lijkt het nog langer te duren. Wat fijn dat de mama van Tim zich dankzij de heppiepet van Pompom zich weer fijn voelt, dan lijkt het ziek zijn niet zo lang te duren.* Leg de geknutselde heppiepetten in het midden van de kring. *Jullie hebben prachtige heppiepetten gemaakt! Daar worden vast heel veel mensen blij van. Zo zal ook bij hen vervelende tijd sneller voorbij lijken te gaan.* Vraag de kinderen om de beurt om hun pet te pakken.

Afsluiting Vraag alle kinderen om hun heppiepet op te zetten. Vertel dat ze de heppiepet binnenkort mee naar huis mogen nemen en dat ze hem dan mogen geven aan degene waarvoor ze hem gemaakt hebben. *Hoe zal die die persoon reageren? Denk je dat je een compliment zal krijgen? Welk compliment bijvoorbeeld?* Zet de coöperatieve werkvorm 'Mix en koppel' in. De kinderen lopen door elkaar in de kring en op uw teken stoppen ze en zoeken ze een maatje. De tweetallen bekijken elkaars heppiepet en geven elkaar een compliment.

Welk compliment vond je fijn om te krijgen?

Hoe voel jij je wanneer je een compliment krijgt? Heppie?

Wat zou jij het liefste willen horen als compliment bij jouw heppiepet? Waar ben jij het meeste trots op?

DOELEN

R

► meten ► tijd

► kent terminologie i.v.m. tijd zoals de begrippen lang, kort, snel en langzaam.

R

► meten ► tijd

► kent meetinstrumenten voor tijd zoals de wijzer van een klok of een zandloper.

R

► meten ► tijd

► heeft tijdsbesef, vertelt of iets lang of kort duurt.

DIFFERENTIATIE

AN

Zorg dat de kinderen een beeld hebben van de situaties waarvan je wil bespreken of ze lang of kort duren. Doe dit door bijvoorbeeld de kaartjes van het dagritme te gebruiken. De jassen aantrekken duurt dat lang of kort? Of bijvoorbeeld in de kring zitten, buitenspelen, hoekenwerk, fruit eten?

► 4j

Geef meer inhoud aan de begrippen lang en kort door eerst enkele voorwerpen te sorteren op lang en kort. Bijvoorbeeld touwtjes, potloden, kaarsen of stroken papier.

► 5j

Koppel de kinderen aan een maatje en laat ze in tweetallen beredeneren of iets lang of kort duurt voordat ze hun keuze maken.

► 4j 5j

Noem tijdens het spel van de introductie ook een paar dingen die erg kunnen verschillen van persoon tot persoon en laat kinderen aan elkaar uitleggen waarom dit bij hen juist heel lang of maar kort duurt. Zoals: hoe lang het nog duurt voor je jarig bent of hoe lang het duurt om naar school te lopen. Of noem dingen die de kinderen onmogelijk al eens gedaan hebben maar waarbij ze wel kunnen beredeneren of het lang of kort duurt, zoals: helemaal naar de andere kant van de wereld lopen, of een glas laten vallen, of alle grassprietjes op een grasveld tellen, of van een hoge toren naar beneden springen ...

Tips en verdieping

Kansen voor muzikale vorming:

Speel het lied 'De heppiepet' af tijdens het spel van de afsluiting. Wanneer de muziek stopt zoeken de kinderen een maatje en geven elkaar een compliment over hun gemaakte heppiepet.

Kansen voor rekenen

Sta stil bij hoe de klok je kan vertellen hoe laat het is. Sta stil bij het verschil in de lengte van de wijzers en hoe snel of langzaam ze vooruit gaan. Daag kinderen met de zon-aanpak uit om hele uren op de klok af te lezen.

Coöperatieve werkvorm

Bij deze activiteit wordt de coöperatieve werkvorm 'Mix en koppel' in gezet. De kinderen lopen door de kring. Op een teken van de leerkracht stoppen ze en zoeken een maatje. De tweetallen bekijken elkaars heppiepet en geven elkaar een compliment.

Feedback

Tijdens de afsluiting bekijken de kinderen via de coöperatieve werkvorm 'Mix en koppel' naar elkaars heppiepet en geven elkaar een compliment. Stimuleer de kinderen om echt goed naar elkaars petten te kijken en een gericht compliment te geven. Bijvoorbeeld: Ik vind dat je boven op je pet een leuk hartje hebt geplakt. Of ik vind dat je leuke streepjes hebt gemaakt aan de zijkant. Loop tijdens deze werkvorm zelf ook mee en geef het goede voorbeeld door zelf gerichte complimenten te geven over de petten. Maar ook door kinderen die een fijn compliment geven aan een ander hiervoor te complimenteren.

Talensensibilisering

Een minuut, dat is zes keer tellen tot tien. Tel eerst met de kinderen tot tien in het Nederlands en klap erbij in de handen of doe een andere beweging. Kan er iemand nog tellen tot tien in een andere taal? Weten de andere kinderen om welke taal het gaat? Tel zelf bijvoorbeeld ook tot tien in het Engels, Frans of Duits en laat de kinderen er een beweging bij uitvoeren.

Maak je eigen heppiepet

ATELIER

DOEL

- KV** ► beeldende vorming ► werkvorm collage
► knipt en scheurt papier en beplakt zijn heppiepet ermee.

MATERIAAL

- kleurpotloden, stiften, waskrijtjes • veertjes, vilt, stofjes, strikjes, touwtjes ... in verschillende kleuren • lijm • lijmpistool • nietapparaat • paperclips • papier of karton • stoffen heppiepetten of stroken karton (hoofdbandrepn)
- 📦 3, 4, 8, 10
- 📦 WT ontwerpstappen: 1-5
- 📄 Een pet van papier
- 📄 Schatkistkaarten WT ontwerpstappen

WOORDENSCHAT

★	4j	blij	de pet
☾	4j	de vorm	vastmaken vrolijk
☀	4j	zelfgemaakt	
☀	5j	het gevoel	het plan het hoofddekseel

Vorbereiding Heb je geen stoffen petten? Maak voor elk kind een kartonnen pet. Elk kind neemt zijn plan uit de activiteit 'Een plan voor een pet'.

Spel in hoek Bespreek met elk kind kort hun plan voor hun zelfgemaakte heppiepet. De kinderen gaan verder met ontwerpstep 3 'Maak wat je bedacht hebt'. Ze tekenen allerlei dingen en vormen op de pet waarvan ze denken dat de persoon waarvoor ze de pet maken blij/vrolijk zal worden of maken er leuke plaatjes of spulletjes op vast. Klaar? Het kind bekijkt met ontwerpstep 4 'Werkt het wat je bedacht hebt' of het tevreden is over de zelfgemaakte heppiepet. Stimuleer het kind met ontwerpstep 5 'Kun je het nog verbeteren' of er nog dingen zijn die tijdens een volgend hoekmoment afgewerkt kunnen worden.

Spelbegeleiding

Intensivering Wanneer het kind een eigen tekening uit wil knippen kan het helpen om een kniplijn te tekenen rond de tekening om moeilijke hoekjes te vermijden.

Uitdaging Daag de kinderen uit om meer details toe te voegen aan hun tekeningen. Stimuleer hen om na te denken welk materiaal op welke manier het best bevestigd kan worden aan de pet en of ze dit zelf kunnen of er hulp bij moeten vragen: met kleuterlijm, hobbylijm, nietmachine of misschien wel met naald en draad of een lijmpistool.

Nog eens kijken

DIGIHOEK

DOEL

- T** ► verhaaloriëntatie en verhaalbegrip ► verhaaloriëntatie
► bekijkt de geanimeerde versie van het ankerverhaal.

MATERIAAL

- filmpje *De heppiepet*
- liedje *De heppiepet*
- 📦 3, 8
- 📄 *De heppiepet, platen 1-12*
- 📄 SE emoties: 1, 2, 3, 5
- 🗣️ *Jazzy frenchy (vrolijk), Hey (vrolijk), Buddy (vrolijk), Ofelias dream (verdrietig), November (verdrietig), Highoctane (boos), Instinct (bang)*

WOORDENSCHAT

★	4j	blij/verdrietig	het lied(je)
☾	4j	bezoeken	kaal
☀	4j	passen bij	zorgen voor
☀	5j	het gevoel	het medicijn opvrolijken

Vorbereiding Zet de geanimeerde versie van het ankerverhaal klaar en print de platen uit. Zet het liedje en de geluidsfragmenten klaar. Deze hoek sluit aan bij de activiteit 'Het boek van Pompom' en 'Dat klinkt ... vrolijk!'.

Spel in hoek De kinderen bekijken in tweetallen de geanimeerde versie van het ankerverhaal. Zo doorlopen ze nogmaals de opbouw van het verhaal en herhalen ze woorden die eerder zijn aangeboden. Tijdens het bekijken van het ankerverhaal 'De heppiepet' leggen de kinderen de verhaalplaten in de goede volgorde. Na de activiteit 'Dat klinkt ... vrolijk!' kunnen de kinderen de geluidsfragmenten uit deze muziekactiviteit nogmaals beluisteren en geven met een emotiekaart aan welk gevoel er volgens hen het best bij een fragment past.

Spelbegeleiding

Intensivering Laat de kinderen de geanimeerde versie van het ankerverhaal eerst een of meerdere keren in zijn geheel bekijken voordat je hen vraagt om de platen op volgorde te leggen terwijl ze naar het verhaal kijken. Laat hen daarna enkele platen uitkiezen waarbij ze wat aan jou of aan elkaar willen vertellen.

Uitdaging Nadat de kinderen het filmpje hebben bekeken en platen op de juiste volgorde hebben gelegd, vertellen ze elkaar wat er op elke plaat gebeurt. Kinderen die dat leuk vinden kunnen worden uitgedaagd om het verhaal aan de hand van de verhaalplaten aan een klein groepje of in de kring na te vertellen/presenteren.

Voel-je-beter-koekjes bakken

HUISHOEK

DOEL

- KV** ► dramatische vorming ► drama-element scene opbouw
► gebruikt fantasie bij het bedenken van een verhaal waarin koekjes gebakken worden.

MATERIAAL

- klei of plasticine • kleigereedschap • koektrommel • uitsteekvormen
- 2, 10
- Rolpicto's
- De heppiepet, platen 1-12

WOORDENSCHAT

 4j	bedenken	beter	het koekje
 4j	 5j	bezoeken 	de vorm
 4j	 5j	namaken	zorgen voor
 5j		het plan	

Vorbereiding Breid de bestaande huishoek uit door er klei of plasticine en kleigereedschap in te leggen. Deze hoek sluit aan bij de activiteiten 'Het boek van Pompom' en 'Pret met een pet!'. Print plaat 5 en 6 uit. Hang plaat 5 alvast op in de hoek.

Spel in de hoek De kinderen nemen de rol aan van Pompom, Loeloe of oma en gaan net als in het prentenboek 'De heppiepet' aan de slag met het maken van voel-je-beter-koekjes. Plaat 5 hangt in de hoek als inspiratie. Na de activiteit 'Pret met een pet!' worden de rolpicto's van Tim en zijn mama en plaat 6 aan de hoek toegevoegd. Het spel van koekjes bakken kan nu worden uitgebreid door met de gemaakte koekjes Tim en zijn mama te verrassen.

Spelbegeleiding

Intensivering Geef de kinderen eerst een tijdje de ruimte om te experimenteren en te handelen met de klei. Start daarna samen met de kinderen het spel op. Maak gebruik van de plaat en herinner de kinderen aan het plan van Pompom: voel-je-beter-koekjes bakken voor de mama van Tim. Start vanuit de vormen die ontstaan zijn tijdens het experimenteren: *Welke lijken er al op koekjes? Waarom lijken deze op koekjes? Kun je ook nog andere koekjes bedenken?*

Uitdaging Daag de kinderen uit om goed na te denken over de vorm van hun koekjes en er een plan voor te maken. Vraag ze bijvoorbeeld koekjes te maken in de vorm van een rechthoek, driehoek of ovaal. Of bekijk op een tablet naar baksels in bijzondere vormen zoals een krakeling, pretzel, vlechtbrood of koffiekoek en laat de kinderen zelf onderzoeken hoe ze deze na kunnen maken.

Passen maar!

ONTDEKHOEK

DOEL

- KV** ► houding ► innovatief zijn
► bedenkt originele en innovatieve oplossingen om van een sjaaltje een hoofddeksel te maken.

MATERIAAL

- assortiment hoofddeksels (hoedjes, petten, pruiken, sjaaltjes, grote zakdoeken ...)
- latex pruik van een kaal hoofd
- spiegel
- 5
- Scorekaart met smileys

WOORDENSCHAT

 4j	blij	de hoed	de spiegel
 4j	 5j	kaal 	vrolijk
 4j	 5j	natekenen	
 5j		het gevoel 	de gedachte

Vorbereiding Leg de materialen in de ontdekhoek en hang de spiegel op. Print het kopieerblad een aantal keren. Deze hoek sluit aan bij de activiteiten 'Een pet om vrolijk van te worden', 'Wat heb jij op je hoofd?' en 'Het boek van Pompom'.

Spel in de hoek De kinderen zetten de hoofddeksels op en bekijken zichzelf in de spiegel. Ze onderzoeken welke hoofddeksels hen blijde gedachten geven. Ze tekenen de hoofddeksels na op een kopieerblad en geven vervolgens met smileys aan hoe ze zich voelen wanneer ze de hoofddeksels opzetten. Na de activiteit 'Een pet om vrolijk van te worden' wordt het spel in de hoek uitgebreid; dan gaan de kinderen ook experimenteren met het knopen van sjaaltjes tot allerlei verschillende soorten hoofddeksels. Maak aan het einde van de activiteit een foto van de creatie waar het kind het meest tevreden over is en geef de foto een plekje in de hoek ter inspiratie voor de andere kinderen.

Spelbegeleiding

Intensivering Geef de kinderen eerst de ruimte om een aantal hoofddeksels op te zetten en zichzelf te bekijken in de spiegel voordat ze aan de slag gaan met het kopieerblad. Doe voor hoe je een knoop maakt in een sjaal en oefen dit samen.

Uitdaging Laat een kind de ingevulde kopieerbladen van een aantal dagen analyseren. Het kind legt de hoofddeksels op een rij en legt bijvoorbeeld elke keer als een hoofddeksel een vrolijke smiley gekregen heeft, een blokje bij het hoofddeksel. Zo onderzoeken ze welk hoofddeksel de meeste kinderen vrolijke gedachten geeft.

LITERATUURTIPS EN LINKS

Kinderboeken

U vindt een overzicht van kinderboeken rond het thema kanker, ziek zijn en dood gaan op:

- www.allesoverkanker.be/boeken#spring-naar-voor-kinderen

Informatief voor kinderen

- *Grote woorden bij kanker*, Cindy Verhulst

Voor volwassenen

- www.komoptegenkanker.be

- www.allesoverkanker.be

- *Omgaan met kanker*, Nathalie Cardinaels

- *Als kanker je gezin treft, tips om kinderen te ondersteunen*, Leoniek van der Maarel

Op www.allesoverkanker.be/boeken vindt u een lijst van geschikte boeken.

Online

- Educatief pakket van **Kom op tegen Kanker** – Tweede graad:

www.depetoptegenkanker.be

- www.komoptegenkanker.be

- www.allesoverkanker.be

- www.kiwanis-pop.be

- www.talismanneke.be/project/grote-boom-is-ziek

- www.hetklokhuis.nl/onderwerp/kanker

- www.kankerspoken.nl

- www.mamawordteensterretje.nl

- www.allesoverkanker.be/als-u-als-ouder-ziek-wordt-met-kinderen-praten-over-kanker

- www.allesoverkanker.be/kinderen-met-kanker

Kom op tegen Kanker

Zet je Pet op tegen Kanker!

#depetop

Koop een Petpakket en bezorg kinderen met kanker een mega vakantiekamp!

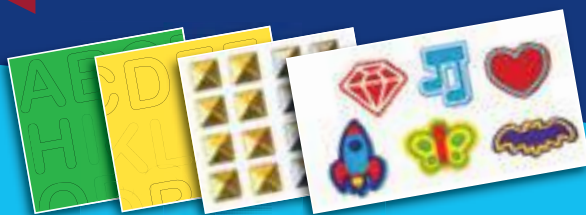
www.depetoptegenkanker.be

8€
Petpakket

Pimp je eigen pet!

+

Te koop bij:

Petnetdag

24 mei 2019!

Een actie van

In samenwerking met

Trouwe partner

